

3-051(082)

378:37.011.3
-051(082)
П 32

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет дошкільної і технологічної освіти
Кафедра педагогіки та методики технологічної освіти

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

*Матеріали
Всеукраїнської наукової конференції*

2-3 жовтня 2014 року

Кривий Ріг- 2014

Плануючи кожен урок, учитель враховує специфіку предмета, який покликаний не тільки збагачувати учнів знаннями, а й пробуджувати їхні почуття, формувати світогляд, громадянські і моральні принципи, змушувати трудитись душою.

Перспективним у такому підході й бачиться поєднання Real-методики та ідей лабораторій-досліджень.

*О. Л. Пінська, к. пед. н., доцент,
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Засобом професійного становлення майбутнього вчителя виступає навчальна діяльність, в якості показників результативності якої прийнята академічна успішність. В умовах конкурсних екзаменів відбір абітурієнтів відбувається на основі перевірки знань і вмінь, за якими криються загальні інтелектуальні здібності студентів. Тобто ті, хто вступив до вузу мають відносно однакові потенційні можливості для успішного навчання.

З огляду на це, здавалося б, у вузі не повинно бути проблеми слабкої успішності. Проте, як показує практика, навчальна результативність різко знижується вже в першому семестрі: підтверджує свій рівень довузівської підготовки тільки менше половини першокурсників.

Теоретичний аналіз і практика свідчать, що навчальна діяльність студентів має багатофакторну обумовленість. Результати учіння визначаються як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. Одним із найважливіших суб'єктивних збудників повноцінного оволодіння знаннями та вміннями виступають мотиви навчальної діяльності, через які зовнішні впливи дають той чи інший психологічний ефект. В психолого-педагогічній літературі мотив визначається як внутрішнє збудження до певного виду діяльності, яке пов'язане з задоволенням потреби. Сукупність стійких мотивів, які знаходяться в певній ієрархічній залежності, створюють мотиваційну сферу особистості.

Навчальна мотивація багатозначна за змістом і різноманітна за формами. Узагальнення результатів наукових досліджень дозволяє стверджувати, що структура навчальної мотивації включає професійну мотивацію (студенти можуть краще чи гірше навчатися, тому що хочуть чи не хочуть отримати професію), пізнавальні мотиви (прагнення отримати нові знання, потреба і задоволення від самого процесу пізнання), широкі соціальні мотиви (прагнення принести користь суспільству), мотиви соціального і особистісного престижу (утвердити себе і зайняти в майбутньому певне положення в суспільстві в цілому і в певному близькому соціальному оточенні), прагматичні мотиви (мати більш високий заробіток).

Виявлена суттєва закономірність: "сильні" і "слабкі" студенти відрізняються між собою не стільки за рівнем інтелекту, скільки за силою,

якістю і типом мотивації навчальної діяльності. Мотивація відіграє роль компенсаторного фактору: при недостатньо розвинутих здібностях, студент, при наявності внутрішньої мотивації, може досягти більших успіхів, ніж здібний студент, у якого не сформована позитивна мотивація.

Навчання у вузі – це, як відомо, не лише засвоєння знань а й підготовка, до майбутньої професійної діяльності. Тому, продуктивність навчання в значній мірі залежить від того, на якому місці ієрархії цінностей студента знаходиться цінність самої професії, тобто від професійних мотивів.

Професійна мотивація учіння студентів в значній мірі визначається професійною спрямованістю абітурієнтів педагогічного інституту. Сильних студентів характеризує спрямованість на професію, потреба в пізнавальній діяльності, розуміння соціальної значимості професії, а тому вони прагнуть засвоїти знання і вміння на високому рівні. Для слабо встигаючих студентів важливі не самі по собі знання та вміння, а прагнення отримати диплом, уникнути осуду, не втратити стипендію. Це свідчить про те, що у випускників шкіл на момент вступу до вузу не завершилося професійне самовизначення, в силу чого значна частина з першокурсників готова змінити вуз.

Моральним критерієм, який характеризує усвідомлення студентами суспільної необхідності успішного навчання як особистісно значимої, виступає відповідальність за результати учіння. В основному всі студенти розуміють, що означає відповідально ставитися до учіння. Однак між розумінням суті відповідальності і її реалізацією у навчальній діяльності немає прямого зв'язку. На повну силу працює кожен сьомий студент, кожен третій старається, а близько половини працюють недостатньо.

Проведене дослідження показало, що студентів з високорозвиненим почуттям відповідальності характеризує високий рівень пізнавальної активності, інтенсивність і систематичність самостійної роботи, раціональний стиль розумової діяльності, потреба в самоосвіті, широта професійного інтересу. Студенти матеріал засвоюють ширше програми, читають багато додаткової літератури, займаються науково-дослідною роботою. А тому вони трудолюбиві, наполегливі в оволодінні знаннями, ставляться до навчальної діяльності як до основного обов'язку.

У студентів з середнім рівнем відповідальності пізнавальна активність не проявляється чітко, система в самостійній роботі відсутня, пізнавальний інтерес спрямований на спеціальні дисципліни, стиль розумової діяльності не завжди раціональний. Навчальний матеріал засвоюють в межах програми і не завжди на належному рівні. До підвищення успішності вони самостійно не прагнуть, а потребують стимулювання з боку викладачів.

Для студентів з низьким рівнем відповідальності характерне формально-виконавське ставлення до навчання. Самостійною навчальною роботою вони, як правило, не займаються, вміння і навички розумової праці розвинуті дуже слабо. Їх характеризує пізнавальна інертність, небажання переборювати труднощі у навчанні. А тому знання у них носять поверховий характер, пізнавальні інтереси лежать поза навчальною діяльністю.

Навчання є основним видом діяльності студентів, від ставлення до якого залежатиме їх ставлення до професійної діяльності: чи буде це активний, творчий спеціаліст, чи людина, яка байдуже буде ставитися до роботи. Тому навчальна мотивація, в якій відображається ставлення студентів до учіння, як засобу досягнення мети навчання (оволодіння професією) – завдання не лише педагогічне, а й соціальне.

*В. А. Яковлева, к. пед. н., доцент,
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

СТАН ГОТОВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Прийняття Національної доктрини розвитку освіти вимагає істотної модернізації педагогічного процесу в навчально-виховних закладах різних типів. Особливо актуально нині виявлення причин не сформованості життєвої компетентності у молоді – важливого чинника соціалізації особистості та реалізації особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання, пошуку шляхів подолання протиріч між особистістю і педагогічним впливом.

Рішення названих проблем багато в чому залежить від якості підготовки вчителя, рівня його професіоналізму і майстерності. Аналіз ситуації справ у педагогічній практиці та рівня готовності випускників педагогічних вузів до вирішення професійних завдань (зокрема формування життєвої компетентності учнів) свідчить про те, що якість їх підготовки ще не відповідає світовим стандартам [1;2].

Згідно з провідними ідеями теорії діяльності, виділення структури готовності педагогів до формування життєвої компетентності учнів, Л. Канішевська розглядає в єдності чотирьох взаємопов'язаних структурних компонентів: ціннісно-мотиваційного, заснованого на стійкій спрямованості щодо організації процесу формування життєвої компетентності як актуального аспекту професійної діяльності, прагненні виконувати цю діяльність на високому рівні, спроможності забезпечити продуктивний розвиток вихованця школи-інтернату та закласти основи для власного професійного та особистісного зростання; когнітивного, який об'єднує сукупність знань педагога щодо його ролі у розвитку та саморозвитку особистості, яка формується в умовах позасімейного виховання, знання про сутність життєвої компетентності та специфіку її формування у випускників загальноосвітніх закладів; діяльнісно-технологічного, який передбачає володіння формами і методами формування життєвої компетентності учнів; рефлексивного, який пов'язаний з аналізом процесу формування життєвої компетентності учнів; свого ставлення до даної сфери професійної діяльності, характеру та рівня її виконання [2, с. 141-142].